

C102 – OND9

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2008-2009

15 januari 2009

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Sven Gatz tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de aangekondigde maatregel om het vak Frans niet langer te verplichten vanaf het derde leerjaar in het Brussels Nederlandstalig onderwijs

Voorzitter: mevrouw **Monica Van Kerrebroeck**

Vraag om uitleg van de heer Sven Gatz tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de aangekondigde maatregel om het vak Frans niet langer te verplichten vanaf het derde leerjaar in het Brussels Nederlandstalig onderwijs

De voorzitter: De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het is niet mijn bedoeling om met deze vraag om uitleg het globale debat over taal en meertaligheid in het Brusselse onderwijs te heropenen. We zullen in de komende periode nog de gelegenheid krijgen om daarover te debatteren. U weet, mijnheer de minister, dat er tussen ons een spel van afstoten en aantrekken bestaat, en dat er spanningen en gelijkenissen zijn. Maar dat is geen nieuws.

Ik wil vandaag een concrete vraag om uitleg stellen over wat we konden lezen in uw halfjaarlijkse rapportering over de stand van zaken van uw talenbeleidsnota van november 2008. Ik las in dat rapport dat het wel degelijk uw plan is om dit voorjaar via Onderwijsdecreet XIX de huidige specifieke verplichtingen voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest met betrekking tot het verplichte aantal lestijden op te heffen. Ik heb het dan specifiek over het aantal lestijden Frans in het derde leerjaar. Hierdoor zouden de Nederlandstalige basisscholen in Brussel niet langer verplicht zijn elk kind vanaf het derde leerjaar Frans te onderwijzen.

Ik ken uw uitgangspunt dat kinderen in het Nederlandstalige onderwijs, of het nu in Vlaanderen of in Brussel is, eerst en vooral het Nederlands goed onder de knie moeten krijgen. Ik betwist dat uitgangspunt niet, maar ik heb vragen bij de mogelijke onbedoelde impact van deze maatregelen.

Is het uw bedoeling om meer uren Nederlands te geven in het voordeel van de Franstalige kinderen in het Nederlandstalige onderwijs en het aantal uren Frans voor Nederlandstalige kinderen te verminderen? Of is het de bedoeling om in evenveel uren Nederlands te voorzien voor Franstaligen in het Nederlandstalige onderwijs als het aantal uren dat Nederlandstaligen Franse les krijgen in het Nederlandstalige onderwijs?

Ik neem aan dat u ook de intentie blijft hebben om het niveau van het Frans bij Nederlandstalige kinderen op hetzelfde peil te houden als vandaag het geval is, of het

zelfs te verbeteren. Hoe zullen we dat kunnen bewerkstelligen met de aangekondigde maatregel? Welke timing hebt u dan voor ogen?

Is er over deze maatregel overlegd? We zijn het namelijk niet van u gewoon dat u over één nacht ijs zou gaan. Ik wil met deze laatste vraag vooral een zekere bezorgheid uiten.

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mijnheer Gatz, ik ben blij dat u deze vraag stelt. Ik was ook een beetje gealarmeerd toen ik dat las.

Mijnheer de minister, kan het zo zijn dat leerlingen die zich in het Nederlandstalige onderwijs bevinden en die van huis uit Franstalig zijn, gedurende de lestijd Frans voor de niet-Franstalige moedertaalsprekers intensief Nederlands kunnen krijgen? Een vorm van differentiëring zou hier mijns inziens zeker op zijn plaats zijn. Toen ik het rapport las, dacht ik dat dat uw bedoeling was. Daarom wil ik deze vraag hier nog eens stellen.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer Gatz, ik wil in de eerste plaats opmerken dat de maatregel niet alleen terug te vinden is in het overzicht van ons talenbeleid, dat u geraadpleegd hebt. Hij was al aangekondigd ten tijde van de rondetafelconferentie over het Nederlandstalige onderwijs in Brussel. Dat was een van de punten uit het eindrapport. Ik heb dat vervolgens overgenomen in de conceptnota voor het Nederlandstalige onderwijs in Brussel.

We lopen een beetje vooruit op een discussie die we hier zullen voeren wanneer het ontwerp van Onderwijsdecreet XIX bij het parlement wordt ingediend. Dat ontwerpdecreet moet overigens nog een aantal procedures doorlopen vooraleer we het hier kunnen indienen. Ik stel in dat ontwerp van decreet voor om een wijziging door te voeren waardoor we niet meer op die ietwat ouderwetse manier de basisscholen in Brussel bij het handje houden inzake hun talenbeleid.

Een eerste vraag die daarbij rijst, is of wij daar als Vlaams Parlement wel voor bevoegd zijn. Dit is een gevoelige kwestie met een hele geschiedenis. Dat gaat terug op artikel 10 van de Onderwijstaalwet van 30 juni 1963, waarin gezegd werd dat in het Nederlandstalige onderwijs in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de taalgrensgemeenten de verplichting zou bestaan om

in de tweede graad van het lager onderwijs in drie wekelijkse lestijden Frans te voorzien, en in de derde graad van het lager onderwijs in vijf wekelijkse lestijden Frans.

Op de vraag of wij als Vlaams Parlement bevoegd zijn, is het antwoord ondubbelzinnig ja. Het gaat om een onderwijsaangelegenheid, en de Grondwet zegt in artikel 127 heel duidelijk dat de gemeenschappen bevoegd zijn voor onderwijsaangelegenheden. We hebben die bevoegdheid vroeger overigens al gebruikt. We hebben eindtermen vastgelegd voor het Frans die voor al onze basisscholen gelden, zowel de basisscholen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, in de rand als in de rest van Vlaanderen. Dat apparaat van doelstellingen voor Frans geldt overal onverkort. Dat illustreert dat wij daarvoor bevoegd zijn.

We willen dit uit artikel 10 van de Onderwijstaalwet schrappen om de heel eenvoudige reden dat we onze scholen in Brussel meer vrijheid en kansen willen geven om in te spelen op de concrete leerlingen die op de schoolbanken zitten en het verschil dat tussen die leerlingen bestaat. Er zijn kinderen die thuis Nederlands spreken, er goed mee weg zijn en die, zeker in de Brusselse context, erg gebaat zijn met een doorgedreven en ambitieuze aanpak van het Frans. En er zijn natuurlijk andere kinderen in onze Brusselse scholen die thuis Frans spreken en die men op een hoog niveau van Frans kan brengen zonder dat daarvoor in de tweede graad drie uren en in de derde graad vijf uren Frans moet worden gegeven. Als de school dat wenst, kan men hen wat meer Nederlands geven, daar wat meer tijd in steken.

Wat we eigenlijk willen, is onze scholen wat meer vrijheid geven om de doelstellingen die in de eindtermen vastliggen voor het Frans en het Nederlands, en die onverkort blijven wat ze zijn, te bereiken zoals zij denken dat dat het best past voor de kinderen die bij hen op de schoolbanken zitten. Sommigen, zelfs velen, spreken al Frans. Sommigen spreken bijna geen Nederlands en hebben nood aan extra lessen Nederlands. De idee is dus dat scholen deze vrijheid zouden kunnen gebruiken om voor kinderen die zeer weinig Nederlands kennen, meer inspanningen te doen voor het Nederlands.

Ik heb daarnet gezegd dat het vastprikken van het aantal lestijden Frans dat men in de tweede en in de derde graad moet geven, eigenlijk een beetje ouderwets is qua methode. Wij besturen het Vlaamse onderwijs eigenlijk niet meer op die manier. Voor andere leergebieden leggen we eindtermen vast. We zeggen aan de scholen dat ze hun lesurenpakket moeten samenstellen en hun curriculum moeten organiseren in het basisonderwijs zoals zij dat best vinden.

Nu ga ik er wel van uit – en dan treed ik wel een beetje buiten mijn bevoegdheid – dat er nogal wat scholen zullen zijn die met hun leerlingen die al wat Frans kennen en misschien zelfs met alle leerlingen, doelstellingen zullen nastreven die ambitieuzer zijn dan de eindtermen. Een van

de troeven van onderwijs in Brussel is net dat men in die vaak Franstalige context nogal ambitieus kan zijn voor het Frans. Ik ga er dan ook van uit dat de leerplandoelstellingen daarin verder zouden kunnen gaan dan de eindterm, en met name dat men in Brussel ambitieuzer zou kunnen zijn, zelfs ambitieuzer dan wat is opgenomen in de leerplannen van de netten. In Brussel zou men dan de lat zeer hoog kunnen leggen, omdat men dat daar ook kan. Dat is een belangrijke troef in Brussel. Deze benadering sluit dat niet uit. Ik wil echter dat de lat niet alleen hoog ligt voor het Frans, maar ook voor het Nederlands. Op dat vlak is de uitdaging toch enorm groot.

Mijnheer De Cock, we moeten inderdaad de scholen toelaten het verschil te maken tussen de kinderen en ervoor zorgen dat ze kunnen differentiëren. Het drama is dat men toch nogal wat kinderen in Brussel in de eerste graad secundair onderwijs over de vloer krijgt die zeer zwak zijn in het Nederlands en die mislukken of die het dan moeilijk hebben. We kunnen dat niet tolereren.

Als het parlement het ermee eens is dat we artikel 10 van de Onderwijstaalwet wijzigen en dat we afstappen van de ouderwetse benadering waarbij we de scholen bij het handje houden en zeggen hoeveel uren ze voor bepaalde vakken moeten uittrekken, dan blijven de eindtermen en doelstellingen overeind. We laten de scholen toe te differentiëren. Dat is een moderne aanpak, met respect voor de autonomie van de scholen. Ik ben geen directeur van een school, maar indien dat het geval zou zijn in een Brusselse Nederlandstalige school, dan zou ik de lat voor Frans hoog leggen. Ik zou proberen om met leerlingen die al wat Frans kennen hun kennis te verdiepen en ervoor zorgen dat ze goed Frans leren, misschien beter dan kinderen in Vlaanderen Frans kunnen leren. Ik weet niet of ik voor al die leerlingen die uren nodig heb in de tweede en derde graad. Ik zou misschien die leerlingen toch wat meer uren Nederlands laten volgen.

U vraagt wanneer dit zou ingaan. De tekst van het Onderwijsdecreet XIX stelt dat de ingangsdatum 1 september 2009 is. Er zijn geen uitvoeringsbesluiten. Ik ga ervan uit dat het in de commissie zeker voor Pasen moet zijn goedgekeurd, anders heeft het geen zin. Als dat het geval is, dan zullen de scholen vernemen, al is het via de commissiewerkzaamheden, dat het Vlaams Parlement zinnens is om deze bepaling te schrappen. Ze weten dan dat ze vanaf 1 september 2009 meer vrijheid krijgen op dat vlak. Of ze daar onmiddellijk gebruik van zullen maken, weet ik niet. Het creëert wel mogelijkheden en het beantwoordt ook aan een wens.

Mijnheer Gatz, u zult het wellicht met me eens zijn dat Brussel een enorme troef heeft, dat men daar kan inzetten op het goed leren van Frans. In Brussel kan men inzetten op een kennis van meerdere talen op een goed niveau, en alleszins op een functioneel niveau. We moeten die troef

ook uitspelen met ons onderwijs in Brussel. De uitdaging is om het aanleren van meerdere talen, van goed Frans te spreken, te combineren met de noodzakelijke kennis van het Nederlands om dat hele Vlaamse onderwijscurriculum te doorlopen, tot aan het einde van de hogescholen in Brussel, de VUB, de Hogeschool-Universiteit Brussel (HUB) of andere hogeronderwijsinstellingen buiten Brussel, waarvoor men natuurlijk Nederlands moet kennen.

De voorzitter: De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz: Mijnheer de minister, ik heb nog een aantal punten die ik wil inbrengen in het debat. De scholen krijgen vrijheid. Tegen dat uitgangspunt kan niemand in deze commissie iets hebben. De vraag is wel of ze wat begeleiding kunnen hebben om te zien wat ze met de vrijheid op het vlak van taalpedagogie kunnen doen. Ik ben zeker dat een voorhoede van gemotiveerde directeurs en leerkrachten die vrijheid te baat zal nemen en positief invullen. Ik weet echter niet of iedereen daar voldoende mee zal doen. Hoe kunnen we dat gat invullen? Hoe kunnen we zorgen voor begeleiding of hoe kunnen we mee sturen?

U bent niet ingegaan op mijn vraag over het overleg om tot deze maatregel te komen. Uiteraard wordt er op een bepaald moment een politieke keuze gemaakt. Zijn er bepaalde zaken op pedagogisch vlak die u daartoe gebracht hebben?

Uw voorstel zou zeker positieve gevolgen kunnen hebben. Toch blijven er nog een aantal vragen over. Mijn bezorgdheid uit zich op drie punten. Ten eerste kan men inderdaad naar differentiatie gaan, zoals de heer De Cock zegt. Dat kan een antwoord zijn op bepaalde situaties. Er zijn anderzijds ook al modellen uitgewerkt, specifiek gericht op het aanleren van het Frans in een meertalige context waar de Franstaligen in de meerderheid zijn. Daar probeert men dus hetzelfde te doen binnen één klassituatie.

Ten tweede moeten we ervoor opletten dat we de kennis van het Frans bij anderstalige en Franstalige kinderen niet overschatten. Ik hoor, onder meer in de school waar mijn dochter schoolloopt, dat de mondelinge kennis van het Frans van die kinderen zeer goed is, maar dat het schrijven soms een kleine catastrofe is, wat men eigenlijk niet meteen zou verwachten. Dat mogen we dus zeker niet nog versterken met deze maatregel. Ik zeg niet dat dat het geval zal zijn, maar ik hoop dat het risico beperkt blijft.

Ten slotte denk ik dat u over deze maatregel best al informeel communiceert met uw Franstalige tegenhanger. U hebt zelf gezegd dat dit dateert van een Belgisch pact uit 1963. Wij reageren soms ook heel kregelig wanneer wij merken dat men in het Franstalige onderwijs het Nederlands soms niet au sérieux neemt. Dat is niet uw bedoeling met deze maatregel, maar het zou wel in die zin uitvergroten kunnen worden in sommige Franstalige media. Daar ben ik zeer bezorgd over.

Verder hebt u mij in grote mate gerustgesteld, vooral wat betreft de doelstelling van uw maatregel. Toch moeten we dat mijns inziens allemaal pedagogisch goed in het oog houden.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Mijnheer de minister, ik ben heel blij met uw antwoord op de terechte vragen van de heer Gatz. Ik ben blij dat u expliciet stelt dat u de scholen op dat vlak niet meer aan het handje wilt houden. Het is hoog tijd dat de scholen op een aantal domeinen meer autonomie en meer vrijheid krijgen. Voor de invulling van het talenbeleid van de scholen is het mijns inziens goed dat de voorgestelde maatregel, die ook al in de beslissingen stond van de rondetafelconferentie over het Brusselse onderwijs, wordt ingevoerd.

Voor kinderen is het niet evident om in een grootstad als Brussel op te groeien. Een van de voordelen is ongetwijfeld de mogelijkheid om talen te leren kennen. Ik onderschrijf dan ook uw terechte streven, mijnheer de minister, om de ambities inzake het Frans hoog te houden, en om eventueel zelfs ambitieuzer te zijn dan wat de eindtermen voorstellen. Maar dat mag natuurlijk nooit ten koste gaan van de kennis van het Nederlands. Daar zijn we het allemaal over eens.

Ik heb tot slot nog een bedenking in verband met wat de heer Gatz zei over de begeleiding van de vrijheid die scholen krijgen om het talenbeleid in te vullen. Enerzijds deel ik die bekommernis, maar anderzijds mogen we een aantal directies op dat vlak ook niet onderschatten. Als wij hun die vrijheid gunnen om het talenbeleid zelf in te vullen en te kunnen differentiëren, kan men met wat gezond verstand al heel ver komen. Dat mag natuurlijk niet ingaan tegen een eventuele verdere bestudering van de effecten op langere termijn van dat talenonderwijs.

Met de maatregel die u nu voorstelt, kunnen we al heel ver raken in scholen waar Nederlandstalige en Franstalige kinderen samen zitten. Ik steun die maatregel dan ook absoluut.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer Delva, ik dank u voor uw bijkomend commentaar.

Mijnheer Gatz, het lijkt me een goede tip om bij de Franstalige Gemeenschap en mijn collega-minister al even uit te leggen wat we van plan zijn.

U vroeg ook welk overleg we al gehad hebben. Tot nu hebben we vooral overleg gehad op een meer informele basis: de rondetafelconferentie in Brussel, discussies over de conceptnota, overleg in de regering. Ook de Vlaamse Onderwijsraad spreekt zich uit over dit ontwerp van

Onderwijsdecreet XIX. Aangezien het Onderwijsdecreet XIX ook onderhandeld moet worden met de onderwijspartners – zowel de koepels, het GO! als de vakorganisaties –, zal het natuurlijk ook meer aandacht krijgen in een meer formele onderhandelingsprocedure. Ik kan alleen maar naar het parlement komen met dit ontwerp van decreet als ik een formele onderhandeling met alle onderwijspartners achter de rug heb.

Dat overleg is natuurlijk niet noodzakelijk een overleg met diegenen die bezig zijn met de concrete didactiek. Ik vind uw suggestie om al eens na te denken over wat de scholen daarmee gaan doen, niet slecht. Het klopt, mijnheer Delva, dat vele directies duidelijke en goede ideeën hebben over hoe ze het moeten aanpakken, maar er is in Brussel natuurlijk een belangrijke ondersteuningsstructuur. Ik stel voor, mijnheer Gatz, dat ik de ondersteuningsstructuren in Brussel laat weten dat dit eraan komt en dat we eens moeten nadenken over eventuele begeleidingsvragen die dat met zich mee kan brengen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
